

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 października 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XVIII Wydział Cywilny w sprawie o sygnaturze akt XVIII C 2675/13 z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota w G. przeciwko D. A. o zapłatę:

1. zasądził od pozwanego D. A. na rzecz powoda Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota w G. kwotę 372,44 zł z maksymalnymi odsetkami umownymi od dnia 14 lutego 2013 roku do dnia zapłaty liczonymi od kwoty 7.459,23 zł oraz kwotę 65,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. odrzucił pozew w pozostałej części.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, że w dniu 16 lipca 2010 roku pozwany zawarł z powodem umowę pożyczki na kwotę 9.500,00 zł. Zgodnie z umową spłata pożyczki miała nastąpić w miesięcznych ratach. W przypadku przekroczenia terminu spłaty zaciągniętej pożyczki dokonane przez pożyczkobiorcę wpłaty miały być w pierwszej kolejności zaliczone na poczet odsetek i kosztów, a w dalszej kolejności na spłatę kwoty bazowej. Nieterminowe regulowanie należności przez pozwanego względem powoda skutkowało wypowiedzeniem umowy przez powoda, poprzedzonym wezwaniem do zapłaty. Przeciwko pozwanemu toczyło się postępowanie karne, zakończone wydaniem w dniu 18 września 2012 roku wyroku karnego skazującego, za popełnienie przestępstwa z art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. Sąd karny uznał D. A. za winnego popełnienia przestępstwa określanego w doktrynie jako oszustwo kapitałowe lub oszustwo kredytowe. Na mocy powołanego orzeczenia, wobec pozwanego zastosowano środek probacyjny, w trybie 72 § 2 k.k., zobowiązując go do naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...)

w Ł., kwoty 7.086,79 zł w terminie 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku. Orzeczenie jest prawomocne od dnia 26 września 2012 roku.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w części. Sąd I instancji wskazał, że w niniejszym postępowaniu powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 7.459,23 zł wraz z maksymalnymi odsetkami umownymi. Natomiast zgodnie z poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi prawomocnym skazującym wyrokiem karnym z dnia 18 września 2012 roku nałożono na pozwanego obowiązek naprawienia szkody w kwocie 7.086,79 zł. Mając powyższe na uwadze Sąd a quo uznał, że w odniesieniu do kwoty 7.086,79 zł ziszcila się negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*rei iudicatae*). Sąd meriti argumentował, że po nowelizacji art. 415 k.p.k., która miała miejsce w 2003 roku, doktryna oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, iż przez obowiązek naprawienia szkody, o którym mowa w art. 415 § 5 zdanie 2 k.p.k., należy rozumieć także obowiązek orzeczony na podstawie art. 72 § 2 k.k. Oznacza to, że orzeczenie sądu karnego nakładające na skazanego obowiązek naprawienia szkody w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary, tworzy stan rzeczy osądzonej co do tego rodzaju cywilnego obowiązku i odpowiadającego mu uprawnienia wierzyciela. Ustalony zaś przez sąd karny na podstawie art. 72 § 2 k.k. i art. 74 k.k. termin naprawienia szkody przez skazanego w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary nie ma charakteru terminu wymagalności cywilnego roszczenia o naprawienie szkody wywołanej deliktem o cechach przestępstwa.

W takim ujęciu termin wyznaczony przez sąd karny na podstawie art. 74 k.k. odgrywa rolę tylko przy ocenie karnoprawnych aspektów związanych z zarządzeniem wykonania kary, nie ma zaś wpływu na możliwość wykonania obowiązku naprawienia szkody przy użyciu przymusu egzekucyjnego jeszcze przed upływem terminu wyznaczonego skazanemu przez sąd karny do wywiązania się z obowiązków nałożonych na niego w okresie próby.

W konsekwencji powyższego Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda kwotę 372,44 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą żądaną a kwotą zasądzoną w wyroku karnym, z maksymalnymi odsetkami umownymi od dnia 14 lutego 2013 roku do dnia zapłaty liczonymi od kwoty 7.459,23 zł.

W przedmiocie dochodzonych przez powoda maksymalnych odsetek umownych Sąd

I instancji orzekł na podstawie art. 359 § 1 i następne k.c., podnosząc, że sąd karny nie orzekł w przedmiocie odsetek. Natomiast o kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosując zasadę ich stosunkowego rozdzielenia.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w części, to jest co do jego punktu 1 w zakresie odsetek od kwoty 7.459,23 zł. Pozwany wskazał, że wniesioną apelację uzasadnia zobowiązaniem spłaty wymienionej kwoty zgodnie z wyrokiem Sądu.

W piśmie procesowym z dnia 12 grudnia 2014 roku (data wpływu do Sądu), stanowiącym uzupełnienie braków formalnych apelacji, pozwany wskazał, że wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku.

W dniu 5 stycznia 2015 roku do Sądu Rejonowego wpłynęło pismo pełnomocnika Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w G.. W treści pisma wskazano, że postanowieniem z dnia 26 września 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VI GU 131/14 Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku, Wydział VI Gospodarczy ogłosił upadłość Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota z możliwością zawarcia układu, powierzając sprawowanie zarządu całym majątkiem upadłego Zarządcy, a następnie postanowieniem z dnia 20 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku, Wydział VI Gospodarczy w sprawie o sygnaturze akt VI GUp 25/14 zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego (...) z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego, odwołał z funkcji Zarządu L. K. oraz powołał Syndyka masy upadłości (...) w osobie L. K.. W związku z powyższy pełnomocnik Syndyka wniósł o zawieszenie postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. oraz wyznaczenie Syndykowi jednomiesięcznego terminu na złożenie oświadczenia w przedmiocie wstąpienia do niniejszego postępowania w miejsce powoda.

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, III Wydział Cywilny Odwoławczy zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. oraz wezwał Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota w G. do wzięcia udziału w sprawie w terminie 30 dni od doręczenia mu niniejszego postanowienia.

W dniu 7 kwietnia 2015 roku do Sądu Okręgowego w Łodzi wpłynęło oświadczenie Syndyka o wstąpieniu do niniejszego postępowania w miejsce powoda.

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 180 § 1 pkt 5 k.p.c. podjął zawieszono postępowanie z udziałem Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się zasadna jedynie w części.

Ponieważ niniejsza sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, Sąd Okręgowy na podstawie art. 505¹⁰ § 1 i § 2 k.p.c. orzekł na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego. Zaznaczyć także należy, że zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz zarzutach naruszenia prawa procesowego, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Natomiast zgodnie z art. 505¹¹ § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego z wyjątkiem dowodu z dokumentu.

Przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania apelacji Sąd Okręgowy uważa za stosowne poczynić kilka uwag odnośnie konieczności zawieszenia niniejszego postępowania i jego podjęcia z udziałem Syndyka jako strony powodowej. Zgodnie z art. 174 § 1 pkt. 4 k.p.c. sąd zawiesza postępowanie z urzędu jeżeli postępowanie dotyczy masy

upadłości i ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu a strona pozbawiona została prawa zarządu masą upadłości, albo ogłoszono upadłość obejmującą likwidacją majątku strony. W takim wypadku, w myśl art. 174 § 2 k.p.c. zawieszenie ma skutek od chwili zdarzenia, które je spowodowało. Natomiast zgodnie z art. 139 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r., poz. 233 ze zm.) jeżeli upadły pozbawiony został prawa zarządu masą upadłości, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez zarządcę. Postępowania te zarządca prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym. W myśl zaś art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze, jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu. Zacytowany powyższej art. 174 § 1 pkt. 4 k.p.c. znajduje zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy do ogłoszenia upadłości jednej ze stron dojdzie po wszczęciu postępowania w sprawie dotyczącej masy upadłości. W przedmiotowej sprawie,

z uwagi na fakt, że powództwo przeciwko D. A. zostało wniesione

w dniu 15 lutego 2013 roku, a zatem przed ogłoszeniem upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota w G., Sąd Okręgowy w Łodzi podkreśla, iż zawieszenie postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt. 4 k.p.c. było konieczne. Dopiero z chwilą złożenia przez Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wspólnota w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w G. oświadczenia o wstąpieniu do niniejszego postępowania, Sąd Okręgowy na podstawie art. 180 § 1 pkt 5 k.p.c. podjął zawieszony postępowanie z urzędu.

Przechodząc do oceny zasadności wywiedzionej przez pozwanego apelacji zwrócić należy uwagę, że skarżący kwestionuje rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jedynie w zakresie, w jakim nałożono na niego obowiązek zapłaty na rzecz powoda maksymalnych odsetek umownych liczonych od kwoty 7.459,23 zł za okres od dnia 14 lutego 2013 roku do dnia zapłaty. We wskazanym zakresie pozwany domagał się uchylenia rozstrzygnięcia Sądu

I instancji. W związku z powyższym prawidłowo rozpoznanie wywiedzonego przez pozwanego środka zaskarżenia wymagało odniesienia się do dwóch kwestii, a mianowicie: możliwości dochodzenia przez powoda odsetek za opóźnienie oraz ich wysokości.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda o zapłatę odsetek za opóźnienie liczonych od kwoty 7.459,23 zł jest co do zasady uzasadnione i znajduje oparcie

w treści art. 481 k.c. oraz art. 482 k.c. W niniejszym postępowaniu powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 7.459,23 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Na dochodzoną przez powoda kwotę 7.459,23 zł składały się: kwota kapitału pożyczki w wysokości 6.586,79 zł oraz wyliczona na dzień wniesienia pozwu kwota skapitalizowanych odsetek w wysokości 872,44 zł Zgodnie z art. 359 § 1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Żądanie dotyczące odsetek od kapitału pożyczki w wysokości 6.586,79 zł znajduje swoje uzasadnienie

w art. 481 § 1 k.c., który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast żądanie odsetek od skapitalizowanych odsetek wyliczonych na kwotę 872,44 zł znajduje swoje uzasadnienie w art. 482 § 1 k.p.c., który dopuszcza możliwość domagania się odsetek za opóźnienie od zaległych odsetek od chwili wytoczenia o nie powództwa. Podnieść należy, że w rozstrzyganej sprawie powaga rzeczy osądzonej zachodzi jedynie w odniesieniu do kwoty 7.086,79 zł. Sąd karny w swoim wyroku

z dnia 18 września 2012 roku nie rozstrzygnął w przedmiocie należnych powodowi odsetek, zatem w odniesieniu do odsetek nie ziszcila się negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (rei iudicatae). Brak rozstrzygnięcia w prawomocnym wyroku sądu karnego o wysokości i terminie uiszczenia odsetek od zasądzonej tym orzeczeniem kwoty głównej 7.086,79 zł nie uzasadnia zarzutu powagi rzeczy osądzonej w niniejszym procesie o zapłatę odsetek za opóźnienie.

W przedmiocie zaś wysokości należnych powodowi odsetek za opóźnienie wskazać należy, że zgodnie z art. 481 § 2 k.c. jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże, gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Należy wskazać także na art. 359 § 2¹ k.c., który stanowi, że maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekroczyć czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne (art. 359 § 2² k.c.). W świetle powyższego w ocenie Sądu Okręgowego żądanie powoda zasądzenia na jego rzecz od pozwanego odsetek maksymalnych w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP liczonych od kwoty kapitału - 6.586,79 zł od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty jest w pełni uzasadnione i podlega uwzględnieniu. Zdaniem Sądu Odwoławczego niezasadne jest natomiast żądanie powoda zasądzenia na jego rzecz maksymalnych odsetek umownych od skapitalizowanych odsetek umownych, to jest od kwoty 872,44 zł. Powód naliczając odsetki w wysokości odsetek maksymalnych (czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP) od skapitalizowanych odsetek maksymalnych, w istocie zmierza do obejścia prawa - normy ustalającej wysokość odsetek maksymalnych. Tym samym nie jest dopuszczalne zasądzenie odsetek umownych od kwoty 872,44 zł, będącej sumą skapitalizowanych odsetek umownych. Innymi słowy rozwiązanie proponowane przez powoda prowadzi do zasądzenia na jego rzecz odsetek z czynności prawnej w wysokości wyższej niż ich maksymalna prawnie dopuszczalna wysokość, co stanowi obejście 359 § 2¹ k.c. A skoro tak, rozwiązania tego zaakceptować nie sposób. Zdaniem Sądu Okręgowego zasadnym jest zasądzenie na rzecz powoda odsetek w wysokości ustawowej od kwoty 872,44 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził na rzecz powoda odsetki od dnia 15 lutego 2013 roku do dnia zapłaty: od kwoty 6.586,79 zł w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP oraz od kwoty 872,44 zł w wysokości ustawowej.

W pozostałym zaś zakresie apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.